

ciment

İŞVEREN

CİLT:37 ● SAYI:5
EYLÜL 2023

#100.Yıl
#Cumhuriyet

İÇİNDEKİLER

01

8-21 MAKALE/Dr. Nurcan Önder Coşar

Tedarik Zincirinde Gönüllülükten Zorunluluğa: Adım Adım İnsani Ve Çevresel Alanda Norm Birliği

BİLGİLENDİRME YAZISI/Banu Binat

Sürdürülebilir Bir Yarışma Modeli Olarak "Yapı Tasarım Yarışması"

02

22-35 YARGITAY KARARLARI

Derleme/ Av. Ayşe Öykü Arslan
Av. Eylül Bayrak

03

36-41 REKABET HUKUKU

Rekabet Hukukunda Öne Çıkan Güncel Gelişmeler
Hazırlayanlar/ Ertuğrul Can Canbolat, Counsel
Muhammed Safa Uygur, Kıdemli Danışman
Su Başak Satır, Danışman
Zeynep Tuna Akbaş, Danışman

04

42-47 YAPI SEÇKİSİ DİZİSİ

Bu metin ilk olarak ÇEİS'in katkılarıyla şurada yayınlandı: Opus Caementicium:
"Başkentin Giriş Kapısı: Ankara Tren Garı", Arredamento Mimarlık, Eylül-Ekim 2023/360.

05

48-69 ÇEİS'TEN

06

70-75 ÜYELERİMİZ VE DİĞER HABERLER

07

76-80 ARAŞTIRMA VE İSTATİSTİK

Derleme/ Özgür Acar
Yıllık Sanayi Ürün (Prodcom) İstatistikleri, 2022

08

82 KİTAP TANITIM

Ömer Ekmekçi
Toplu İş Hukuku

REKABET HUKUKU

Rekabet Hukukunda Öne Çıkan Güncel Gelişmeler

03

Bu sayımızda Rekabet Kurulu'nun ("Kurul") (i) yerinde incelemenin engellenmesine ilişkin yakın tarihli kararlarına, (ii) Kahramanmaraş depreminin ekonomik etkileri bağlamında Şişecam'ın iskarta düz cam alım üst limitlerinin geçici olarak yükseltildiği kararına, (iii) işgücü piyasalarındaki centilmenlik anlaşmalarına yönelik uyguladığı idari para cezalarına, (iv) Ankara ve Kırıkkale'de hazır beton üretimi yapan teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına yönelik kararına ve (v) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Elektrik Mühendisleri Odası Alanya İlçe Temsilciliği'ne üye bir grup elektrik mühendisinin asgari fiyat belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ("Rekabet Kanunu") ihlal edip etmediğinin tespitiyle yönelik yürütülen soruşturmanın taraflarca gönderilen uzlaşma metni neticesinde sonlandırılması kararına yer vermekteyiz.

Rekabet Kurulu'ndan Yerinde İncelemenin Engellenmesine İlişkin Yeni Kararlar

Rekabet ihlallerine ilişkin delil toplanması sürecinde Rekabet Kurumu'nun başvurduğu en önemli yöntemlerden biri de yerinde incelemelerdir. Son dönemde Türkiye'de rekabet hukuku alanındaki gelişmelere baktığımızda Kurul tarafından, yerinde inceleme yapılmasının engellenmesine/zorlaştırılmasına ilişkin birçok karar alındığı görülmektedir. Bu doğrultuda Temmuz ayında verilen kararlarda; yerinde inceleme esnasında verilerin silinmesi, ilgililerin hesaplarına uzaktan erişim talep edilmesine rağmen teşebbüslerce bu talebin geri çevrilmesi, mobil cihazların incelenmesine izin verilmemesi gibi konular ön plana çıkmıştır.

İlk olarak, Rekabet Kurulu'nun 23 Kasım 2022 tarihinde Same Deutz Fahr Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ'de ("SDF") yapılan yerinde inceleme kapsamında yerinde incelemenin engellendiği/zorlaştırıldığı gerekçesiyle teşebbüse idari para cezası uygulanmıştır¹. İlgili karar incelendiğinde yerinde incelemeye başlanmasının ardından, bir SDF çalışanının iki cep telefonu ve hattının bulunduğunu, bunlardan birinin kişisel kullanımı için, diğerinin ise işle ilgili olduğunu ancak her iki hattının da işe yönelik kullanılan cep telefonunda takılı olduğunu, dolayısıyla işle ilgili telefonunda hem kişisel hem de işle ilgili WhatsApp verilerinin bulunduğunu ifade ettiği görülmektedir. İlgili çalışan, kişisel hattına ait WhatsApp verilerinin özel bilgiler içermediği nedeniyle yerinde incelemeye başlandıktan sonra bu hatta özgü WhatsApp uygulamasını sildiğini

¹ Rekabet Kurulu'nun 08.12.2022 tarih ve 22-54/835-345 sayılı Kararı.

Hazırlayanlar/ Ertuğrul Can Canbolat, Counsel,
Muhammed Safa Uygur, Kıdemli Danışman,
Su Başak Satır, Danışman,
Zeynep Tuna Akbaş, Danışman

belirtmiştir. İnceleme sürecinde silinen mesajların bir kısmı geri getirilse dahi belli bir tarihten sonraki mesajlara yedekleme yapılmaması sebebiyle ulaşılamamıştır.

Rekabet Kurumu uzmanları tarafından yapılan inceleme sonucunda, WhatsApp uygulamasının ilişkili olduğu hattın her ne kadar kişisel kullanıma özgü olduğu iddia edilse de yedeklenmiş olan ve geri getirilebilen sohbet geçmişinde teşebbüsle ve iş hayatıyla ilgili yazışmaların da mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, Rekabet Kurulu tarafından, silinen verilerin bir kısmının geri getirilebilmiş olmasının inceleme esnasında gerçekleştirilen silme eylemlerinin yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması olarak değerlendirilmesi bakımından herhangi bir etkiye sahip olmadığını ifade edilmiştir. Sonuç olarak, SDF'nin yerinde incelemeyi engellediği/zorlaştırdığı kanaatine varılmış ve teşebbüse idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

31 Ocak 2023 tarihinde Altıparmak Gıda Sanayi ve Ticaret AŞ'de ("Balparmak") yapılan yerinde incelemede bazı teşebbüs çalışanlarının incelemenin başlamasının ardından e-posta hesaplarında yer alan birtakım e-postaları sildikleri tespit edilmiştir². Bunun üzerine "Silinmiş Öğeleri Kurtar" seçeneği ile e-postalar geri getirilmiştir. Rekabet Kurulu, yerinde incelemenin başlatılmasının akabinde klasör, e-posta, mesaj gibi verilerin silinmesinin delil karartmaya yönelik eylem olarak nitelendirildiğini belirtmiştir. E-postalara daha sonra erişilmiş olması, eski tarihli olmaları ya da çalışanların yerinde incelemeyi engelleme amacıyla hareket etmiş olmaması gibi hususların yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaşması sonucunun doğması bakımından önemi olmadığı değerlendirilmiştir. Yapılan incelemeler ışığında, teşebbüs çalışanlarının davranışının delil karartmaya yönelik eylem olduğu ve bu yolla yerinde incelemenin engellendiği/zorlaştırıldığı kanaatine varılmıştır.

Üçüncü olarak, Rekabet Kurumu uzmanları tarafından, Adana ve Osmaniye illerinde hazır beton faaliyetlerine yönelik yürütülen önaraştırma kapsamında Ceyhan Hazır Beton İnşaat Nakliye Madencilik Petrol Ürünleri Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'de ("Ceyhan") yapılan yerinde inceleme esnasında Ceyhan yetkilisi tarafından kullanılan ve teşebbüsün mal varlığı olmadığı ancak teşebbüse ait veri içerdiği belirtilen mobil cihaz ile yine bir Ceyhan yetkisi tarafından kullanılan ve teşebbüsün mal varlığı olmayan, teşebbüse ait veri

² Rekabet Kurulu'nun 02.03.2023 tarih ve 23-12/180-56 sayılı Kararı.

de içermeyen beyan edilen mobil cihazın şahsi kullanıma özgü olduğu gerekçesiyle inceleme yapılmasına izin verilmemiştir.³ Bu nedenle hızlı gözden geçirme de dahil bu cihazlarda hiçbir inceleme gerçekleştirilememiştir.

Rekabet Kurulu değerlendirmesinde, mobil cihazlarda hızlı gözden geçirme yönteminin uygulanmasına izin verilmemesinin incelemede elde edilebilecek olası delil ve bulgulara erişimi engellediği gerekçesiyle yerinde incelemenin engellendiği sonucuna varmıştır.

24 Temmuz tarihinde yayımlanan bir başka Rekabet Kurulu Kararı'nda ise 20 Aralık 2022 tarihinde Çözüm Dergisi Yay. San. Tic. Ltd. Şti'de ("Çözüm") yapılan yerinde inceleme kapsamında ilgili adreste bulunmayan teşebbüs çalışanlarından birinin bilgisayarı uzaktan erişim yoluyla incelenmek istenmiş ancak teşebbüs avukatı tarafından içinde kişisel yazışmaların olduğu gerekçesiyle bilgisayarın uzaktan erişim yoluyla incelenemeyeceği belirtilmiştir. Teşebbüs avukatı, ilgili çalışan Ankara'ya döner dönmez kendisinin de fiziki nezaretiyle incelemenin yapılabileceğini belirtmiştir. Teşebbüs aynı zamanda uzaktan erişim yoluyla inceleme yapılmasının teknik zorlukları olduğunu ifade etmiştir.⁴

Rekabet Kurulu, uzaktan erişim yoluyla inceleme yapılmasında teknik hiçbir engel olmadığını ve ilgili bilgisayarın incelenmesinin önaraştırma kapsamında önem teşkil ettiğini belirtmiştir. İlaveten, şahsın inceleme adresinde bulunmaması nedeniyle fiziki refakati mümkün olamayacaksa da bunun inceleme yapılmasına engel olabilecek bir durum olmadığı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Çözüm tarafından yerinde incelemenin engellendiğine/zorlaştırıldığına kanaat getirilmiştir.

Son olarak, Rekabet Kurumu uzmanları tarafından Ankara ilinde faaliyet gösteren emlakçıların/komisyoncularının/gayrimenkul danışmanlarının gayrimenkul satış ve kiralama ücretlerinde birlikte fiyat belirlemek suretiyle Rekabet Kanunu'nu ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak yürütülen önaraştırma kapsamında Şanal Emlak Tur. Taah. San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.'de ("Şanal Emlak") gerçekleştirilen yerinde inceleme esnasında ise bazı teşebbüs çalışanlarının hazır bulunmasına rağmen teşebbüs sahibinin ilgili adreste bulunmadığı görülmüştür⁵. Ardından teşebbüs sahibiyle telefonda görüşülmüş ve kendisinden teşebbüse gelmesi istenmiştir. Ancak teşebbüs sahibi hasta olduğunu ifade ederek gelebileceğini belirtmiştir. Bunun üzerine kendisine mobil cihaz gibi teşebbüsü ilgilendiren ve inceleme kapsamına girebilecek verilerin uzaktan bağlantı yapmak suretiyle incelenebileceği bildirilmiştir. Ancak teşebbüs sahibi, kullanmış olduğu telefon numarasına ait WhatsApp uygulamasının başka bir telefonda kurulu olduğunu ve söz konusu telefonun da başka bir yerde olduğunu ifade etmiştir. Görevli meslek personelinin söz konusu telefonun teşebbüse getirilmesi veya uzaktan erişim ile incelenmesi taleplerini de reddetmiştir.

Bu kapsamda, Kurul, teşebbüs yetkililerinin meslek personelinin bilişim sistemlerine yönelik taleplerine destek verme yükümlülüğü olduğunu ve teşebbüsün bu yükümlülüğü yerine getirmediğini değerlendirmiştir. Teşebbüs sahibinin incelemenin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesini engellemeye yönelik davranışlarda bulunmasının yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması durumunu oluşturduğu sonucuna varmıştır.

Kurul tarafından beş kararda da yerinde incelemenin engellendiği/zorlaştırıldığı kanaatine varılmıştır. İlgili teşebbüslerin Rekabet Kanunu'nun 16(1)d maddesi uyarınca 2021 yılı gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında idari para cezası ödemesine karar verilmiştir.

Yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılmasına ilişkin idari para cezaları Kurulun tüm idari para cezası kararları içerisinde önemli bir yer tutmaya devam etmektedir. Bu kapsamda geçtiğimiz yıl Kurul tarafından yerinde incelemenin engellendiği/zorlaştırıldığı gerekçesiyle uygulanan toplam idari para cezasının miktarı 115 milyon Türk lirasıyken; 2023 yılının daha ilk altı ayında bu rakam yaklaşık 210 milyon Türk Lirasına ulaşmıştır.

³ Rekabet Kurulu'nun 26.01.2023 tarihli ve 23-06/73-22 sayılı Kararı.

⁴ Rekabet Kurulu'nun 22.12.2022 tarih ve 22-56/878-363 sayılı Kararı.

⁵ Rekabet Kurulu'nun 16.03.2023 tarih ve 23-14/246-82 sayılı Kararı.

Şişecam'ın Iskarta Düz Cam Alımındaki Üst Limitleri Artırıldı

Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'nin ("Şişecam") iskarta düz cam alım üst sınırlarına ilişkin taahhütleri, Kahramanmaraş ve çevre illerde yaşanan yıkıcı depremin ardından ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle ve Şişecam'ın talebi üzerine Rekabet Kurulu tarafından güncellenmiştir⁶. Kahramanmaraş merkezli ve çevre illerde 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan yıkıcı deprem sonrasında ekonomik faaliyetler büyük zarar görmüştür. Bu bağlamda Şişecam, bayilerini desteklemek amacıyla piyasa fiyatlarının üzerinde iskarta düz cam tedarik etmek istemekle beraber, Kurul tarafından geçtiğimiz yıl sonuçlandırılmış olan hâkim durumun kötüye kullanılması soruşturması kapsamında Kurum'a sunulan iskarta düz cam alımlarının sınırlandırılması taahhüdü kapsamında ilgili alımlara ilişkin kotaların halihazırda doldurulmuş olduğunu ifade etmiştir.

Sonuç olarak Kurul, deprem bölgesinde iskarta düz cam arzının önemli ölçüde arttığı ve bu nedenle piyasada önemli bir değişiklik meydana geldiği değerlendirmesini yapmıştır. Öte yandan Kurul, deprem nedeniyle oluşan bu durumun geçici olduğunu ve bu nedenle Şişecam'a sağlanan ilave alım imkanının diğer toplayıcıların faaliyetlerinin olumsuz etkilenmesine yol açmaması gerektiğini belirterek, sağlanan bu ilave imkanın mevcut özel durumla sınırlı olması gerektiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Kurul, 30 Haziran 2023 tarihine kadar sadece iskarta düz cam alımı için ve yukarıda belirtilen illerle sınırlı olmak üzere 15.000 tonluk üst sınırı 33.000 tona yükseltmiştir.

İşgücü Piyasalarına Yönelik Centilmenlik Anlaşmaları Sebebiyle Verilen İdari Para Cezaları

Rekabet Kurumu, 2021 yılında teknoloji, gıda hizmetleri, medya, perakende, çevrimiçi pazar yerleri gibi farklı sektörlerde faaliyet gösteren 37 şirket hakkında işgücü piyasalarına yönelik centilmenlik anlaşmaları yapıldığı iddiasına ilişkin olarak bir soruşturma yürütmüştür⁷. Yürütülen soruşturma kapsamında ilgili teşebbüslerin eylemlerinin Rekabet Kanunu'nun 4. maddesini ihlal edip etmediği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, 16 şirkete toplamda yaklaşık 152 milyon Türk Lirası idari para cezası verilmiştir. İlave, bu anlaşmaların işverenlerin emek üzerindeki rekabeti kısıtlamayı amaçladığı ve çalışanların dağılımında etkisizliğe neden olabileceği vurgulanmıştır. Kurul, bu tür anlaşmaların yapılmasının ilgili teşebbüsler arasında kartel oluşumuna sebep olduğunu değerlendirmiş ve bireysel muafiyet hükümlerinin uygulanamayacağını belirtmiştir.

Ankara ve Kırıkkale'de Faaliyet Gösteren Hazır Beton Üreticilerine Yönelik İncelemeler Sonucunda Soruşturma Açılmamasına Karar Verildi

Ankara'da hazır beton üretimi yapan Baştaş Hazır Beton San. ve Tic. AŞ ("Baştaş") ile Kırıkkale'de hazır beton üretimi yapan Votorantim Çimento San. ve Tic. AŞ'nin ("Votorantim") uyguladıkları yüksek fiyatlarla Rekabet Kanunu'nun 6. maddesini ihlal ettiklerine yönelik iddialar kapsamında başlatılan önaraştırma kapsamında bahse konu teşebbüsler hakkında soruşturma açılmamasına karar verilmiştir.⁸ Kurul tarafından ilgili pazara yönelik yürütülen incelemelerde her iki şirketin pazar paylarının yüksek olmadığı ve pazarın çok oyunculu bir yapıya sahip olduğu tespitleri yapılmıştır. Baştaş ve Votorantim'in ilgili coğrafi pazarlarda hâkim durumda olmadığı sonucuna varılan kararda, yapılan incelemeler sonucunda hâkim durumun kötüye kullanılmasının söz konusu olmadığı kanaatine varılarak Baştaş ve Votorantim hakkında soruşturma açılmamasına karar verilmiştir.

⁶ Rekabet Kurulu'nun 23.02.2023 tarihli, 23-10/170-53 sayılı Kararı.

⁷ Rekabet Kurulu'nun 26.07.2023 tarihli, 23-34/649-218 sayılı Kararı.

⁸ Rekabet Kurulu'nun 08.12.2022 tarihli, 22-54/828-338 sayılı Kararı.

Rekabet Kurulu'ndan, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Elektrik Mühendisleri Odası Alanya İlçe Temsilciliği'ne Üye Bir Grup Elektrik Mühendisinin Asgari Fiyat Tarifesi Belirleme si Kararına İlişkin Deđerlendirme

Rekabet Kurulu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ("TMMOB") Elektrik Mühendisleri Odası Alanya İlçe Temsilciliği ("EMO Alanya") tarafından alınan kararla asgari ücret tarifelerinin belirlendiği ve bu karara uymayan mühendislerin çeşitli yaptırımlarla karşı karşıya kalacağı, söz konusu kararın Rekabet Kanunu'nun 4. maddesini ihlal ettiği iddialarını içeren başvuru kapsamında yürüttüğü soruşturmaya taraflarca gönderilen uzlaşma metni neticesinde sonlandırmıştır.

Bu doğrultuda, Kurul tarafından, EMO ALANYA'ya üye bir kısım teşebbüslerin elektrik mühendisliği hizmetleri pazarında taban fiyatlar belirlemek suretiyle Rekabet Kanunu'nu ihlal ettikleri tespit edilmiş ve ilgili uygulamaların Rekabet Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyetten yararlanamayacağı değerlendirilmiştir. Soruşturma süreci devam ederken taraflar uzlaşma talebinde bulunmuş ve uzlaşma ara kararına istinaden taraflarca gönderilen uzlaşma metni neticesinde soruşturma sonlandırılmıştır. Bu çerçevede, taraflara toplamda 43.724,71 TL idari para cezası uygulanmış ve söz konusu ihlalde bulunan teşebbüslere uygulanacak idari para cezalarının her birinde 25% indirimine gidilerek taraflara verilen toplam idari para cezası 32.793,54 TL'ye indirilmiştir.

